

uagtet der i Mindretallets Forslag er noget, om jeg saa maa sige, Upraktisk, idet det nemlig vil medføre lange og mange Forhandlinger, især hvis der skal foretages Gjenvalg, og saa Sagen gaar frem og tilbage til og fra Kirke- og Undervisningsministeriet, saaledes at der kunde hengaa halve Aar eller maaste længere Tid, inden vedkommende Præsteembede kunde blive besat (S. A. Hansen: Det sker ogsaa nu!). Saa, det er, hvor særegne Bønsøheligheder ere tilstede. — Endelig maa jeg endnu fremdrage en Omstændighed, som jeg har tilladt mig at berøre, det er Forskjellen mellem Kjøbstad og Land. Eigesom jeg har troet det rigtigst kun at forelægge et Lønningsforslag for Landsbyfaldene, saaledes tror jeg ogsaa, at man ved den praktiske Gjenmørførelse af Valgloven foreløbig skal indskrænke sig til Landsbyfaldene, og derefter, naar Lønningsforholdene ere ordnede i Kjøbstæderne, give Kjøbstæderne en tilsvarende Valgret som den, Landet allerede har faaet. Jeg tror, paa den Maade vil man kunne gaa roligere og sikkrere frem, og man vil ikke blive nødt til — hvad der ellers vil blive den absolute Følge af disse Forslags Vedtagelse — om kort Tid at maatte begynde paa at omordne det Hele igjen, for at faae Forholdet rettet efter den eventuelle Lønningslovs Bestemmelser.

Th. Nielsen: Uagtet jeg ikke kan være enig med de Udtalelser, som fremkom under en anden Sag fra det ærede Medlem fra Ribe (Holm) om, at Mormonerne havde virket ti Gange mere til Opvækkelse end samtlige Sognepræster, og uagtet min Betragtning fører mig til at gaa endog saa vidt, at jeg siger, at en Kirke uden Præster næppe kan eksistere, saa skal jeg dog ikke negte, at det forekommer mig, at saavel Flertallet som Mindretallet gjør sig skyldig i nogen Overdrivelse med Hensyn til Præsternes Betydning. Dette traadte navnlig frem, da det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds (Casse) havde Ordet, idet han mente, at fra Præsternes Side skulde man sørge for, at vi bleve tilstrækkelig værnede imod Udskielser, og mente, at den rette Samfundssorden skulde komme tilstede overhovedet ved Hjælp af Kirkestyrelsen. Jeg tror nu, som sagt, at man tillægger baade Præster og den øverste kirkelige Myndighed for megen Betydning; thi man maa ikke glemme, at den øverste Kirkestyrelse — jeg tænker her paa Kirke- og Undervisningsministeren, og jeg ser ikke, at der i Grundloven er noget Børn derimod — meget godt kan være f. Ex. en Jøde eller Græker eller Muhamedaner eller Katholik, og man kan dog ikke antage, at han i saa Fald skulde have nogen synderlig Forstand paa de Krav, paa de Strømninger, der give sig tilkjennde i den lutherske Kirke. Nu vil man vel sige, at den øverste Kirkestyrelse naturligvis ogsaa vil tage Hensyn til, hvad Biskop og Provst sige og indberette. Men hvorledes skal den øverste kirkelige Myndig-

hed, naar han staar paa et andet Standpunkt, saa overhovedet kunne vurdere de Betragtninger, som komme fra de underordnede Myndigheder, og dernæst maa vi heller ikke glemme, at Provster og Biskopper se med de Dine, de have, ligesom andre Menneker, og deres Dine kunne — som jo Erfaringen lærer os — være meget forskellige. Jeg tror derfor ikke, man skal lægge for megen Vægt paa den øverste kirkelige Myndighed. Uagtet jeg, som sagt, erkjender Præsternes store Betydning ogsaa for Menigheden, og uagtet jeg erkjender, at Formaalet saavel for Flertallet som for Mindretallet har været at gjøre Forholdet mellem Præst og Menighed saa godt som muligt, saa skal jeg dog ikke, da man netop har udtalt sig om, at Præsterne skulle være mod Udskielser, tilbageholde den Bemærkning og erindre om, hvad naturligvis det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds meget vel veed, at der har været en Tid, da Præsterne ikke alene have været imod Menighedslivet, men endog ligefrem have forfulgt det. Jeg behøver blot at minde om den store Præsteforsamling i Coptnitz 1412. Hvad gjorde den ved Datidens bedste Præst, Johan Guff? Den brændte ham. Jeg behøver blot at minde om, hvad Præstefskabet vilde have gjort ved Morten Luther, og jeg vil da spørge, om ikke Præstefskabet har været Menighedslivet imod. Saa de Præstefskabet raadet, mon vi da havde staaet paa det Udsvilingsstrin, som vi staa paa den Dag idag? Jeg vil blot minde om, hvad der jo for Næsten hos Mange maa være i frisk Erindring, hvorledes Præstefskabet endnu i dette Aarhundrede har hidset Øvrigheden til at forfølge de virkelig Opvakte og kun være tilfredse, naar Øvrigheden kunde gjøre Indberetning, at man samlede ved Klørknegt eller ved Flaften. Alt dette behøver jeg blot at tilbagekalde i Erindringen, for at gjøre klart, at man hverken skal tillægge den øverste Kirkestyrelse eller Præsterne en altsfor stor Betydning; thi Præsterne have efter vor hele kirkelige Opfattelse ikke den Betydning, som de have i enkelte andre kirkelige Samfund. Jeg kan, som sagt, være enig baade med Flertallet og Mindretallet i den Betragtning, at det gjølder om at tilveiebringe et saa godt Forhold som muligt mellem Menighed og Præst. Mindretallet sætter jo saa særdeles Pris paa, at Enighed og Fred kommer tilveie, og deri er jeg enig med Mindretallet; men jeg tror ikke, at denne Fred og Enighed kommer tilstede ved at man gaar den af Mindretallet antydebe Vej. Jeg vil med det Samme sige, at Mindretallets Forslag meget godt kan passe til en vis Udvikling, men jeg tror ikke, det passer til den nuværende Udvikling; det vil passe til forskellige Udviklinger, det vil passe f. Ex. til det Udsvilingsstandpunkt, hvor Menigheden saa at sige i sin Helhed fører den søde Søn; thi der vil ikke let blive Uenighed i Menigheden, naar Præsten spiller med og deltager i